

КРЕДО ЙОГО ЖИТТЯ І ТВОРЧОСТІ

(Пам'яті члена-кореспондента АМУ І. А. Котляревського)

Однією з найулюбленіших книг Івана Арсеновича була «Гра в бісер» Г. Гессе. Ідейну сутність цього роману цілком можна спроекувати на все життя І. А. Котляревського. «Гра в бісер» — це не розвага, не відпочинок, не вправа. Це шлях до постійного удосконалення організації розуму та духу.

Іван Арсенович Котляревський народився 7 листопада 1941 р. в місті Ташкенті у прекрасній музикантській родині. Його батьки — Арсеній Миколайович Котляревський та Віра Миколаївна Бакеева — видатні музиканти ХХ ст., неповторні творчі особистості в світі музичного мистецтва та культури.

Іван Арсенович навчався в музичній школі та консерваторії ім. М. Лисенка у Львові, яку закінчив 1960 р. (клас валторни). Але надалі, навчаючись у Новосибірській державній консерваторії, він кардинально змінює свої професійні орієнтири: закінчує її 1966 р. за спеціальністю «музикознавство»

(клас кандидата мистецтвознавства, доцента кафедри теорії музики Ю. Г. Кона). На той час, мабуть, декого здивувало таке рішення, але подальший розвиток життєвих подій довів його доцільність.

Педагогічну діяльність Іван Арсенович розпочав на кафедрах теорії музики і композиції в Новосибірській державній консерваторії ім. М. Глінки. 1968–1969 — викладач по класу органа у Київській державній консерваторії ім. П. І. Чайковського. Саме в цей час він брав участь у будівництві та реконструюванні органів у Новосибірську, Москві, Черкасах та Києві (Малий зал консерваторії). Знанням у цій галузі Іван Арсенович зобов'язаний своєму батькові — видатному органісту та музикознавцю ХХ ст. — Арсенію Миколайовичу Котляревському та стажуванню у майстрів органної фірми «Зауер». З 1969 р. він — старший викладач кафедри теорії музики Київської державної консерваторії ім. П. І. Чайковського. 1970 р. — захистив кандидатську дисертацію зі спеціальності «музикознавство» (клас доктора мистецтвознавства, професора Н. О. Горюхіної). З 1985 р. — доцент кафедри теорії музики Київської консерваторії. Тоді ж здобув науковий ступінь доктора мистецтвознавства. З 1986 р. — професор, з 1992 — завідувач кафедри теорії музики КДК ім. П. І. Чайковського. До останніх днів свого життя Івана Арсеновича турбувала доля як усієї кафедри в цілому, так і кожного окремого викладача. Організаторський талант, творче натхнення, професійне ставлення та людяність — усе це залишилося від нього як незмінна спадкоємна константа, яка навіть після його смерті об'єднує різних за віком та професійним рівнем працівників.

1984–1995 рр. — дуже складний та насичений подіями період життя Івана Арсеновича як проректора з наукової роботи Київської консерваторії. Саме на цей час припадає найбільша активізація його особистісної енергії та високого професійного інтелекту. В ці роки у Київській консерваторії було засновано спеціалізовану вчену раду із захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора наук.

Як громадський діяч Іван Арсенович розгорнув активну роботу у Спільді композиторів України, членом якої був з 1991 року, як голова Науково-методичної комісії при Міністерстві освіти

України (1992—2000 рр.), член різних координаційних та редакційних комісій. У 1989 р. він був нагороджений срібною медаллю ВДНГ СРСР, в 1993 йому присвоєно почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України», в 1996 — нагороджений знаком «Відмінник освіти України», з 1997 — член-кореспондент Академії мистецтв України, в 2001 — удостоєний Почесної відзнаки «За багаторічну плідну працю в галузі культури».

Завдяки діяльності у сфері модернізації та комп'ютеризації науки і музичної освіти в Київській консерваторії відкрито інформаційно-обчислювальний центр, науково-творча лабораторія з українського фольклору, кабінет українського музикознавства. Іван Арсенович як активний дослідник, пропагандист і популяризатор вітчизняної та світової музичної спадщини, сучасних українських і зарубіжних композиторів створив свій напрям у науковому музикознавстві.

Науковий доробок професора налічує близько 40 публікацій. Серед них — дві монографії, одна з яких — «Музично-теоретичні системи європейського мистецтвознавства» — відзначена Дипломом третього ступеня Міністерства освіти України (1985). Особисті наукові інтереси І. Котляревського охоплюють такі основні проблеми: загальні питання теорії музики, історія теоретичного музикознавства, проблеми освіти. Його клас з фаху закінчили 35 музикознавців, крім того — 24 кандидати та 4 доктори наук.

За півроку до смерті лікарі поставили невтішний діагноз, але Іван Арсенович, як завжди, переміг — сказав, що не все ще зробив. Упродовж півроку, переборюючи біль та страждання, робив все необхідне для підтримки й успішного функціонування кафедри, яку очолював. До того ж, Іван Арсенович встиг дописати дуже важливий для музикознавства навчальний посібник «Загальні основи науково-дослідної роботи», який передбачається опублікувати вже помертню для увічнення його пам'яті.

Іван Арсенович завершив своє земне життя 13 червня 2007 р., залишивши по собі добрий слід. Та біль від втрати не минає. Його неможливо позбутися. З ним треба навчитися жити. Адже Світло не згасло. Його промені сяють для нас, зігрівають нас, освітлюють нам шлях до чесного, порядного життя. Кажучи словами Івана Арсеновича Котляревського, *«треба жити так, ніби ти будеш жити вічно»*.